



ИДЕЈНИ ПРОЈЕКАТ АДАПТАЦИЈЕ И НАДОГРАДЊЕ НАПУШТЕНЕ КУЋЕ ПОРОДИЦЕ ХАЦИ У АМАТЕРСКО ПОЗОРИШТЕ

CONCEPTUAL PROJECT OF ADAPTATION AND UPGRADE OF THE ABANDONED HOUSE OF THE HADŽI FAMILY INTO AN AMATEUR THEATER

Игор Љубић, Факултет техничких наука, Нови Сад

Област – СЦЕНСКА АРХИТЕКТУРА И ТЕХНИКА

Кратак садржај – Рад се бави адаптацијом простора напуштене куће породице Хаци у аматерско позориште. Свој пројекат повезао сам са дешавањима у време када је двориштем куће одјекивало пуно гласова и ономе што сам у кући пронашао. Највећи део куће наменио сам за потребе малог позоришта док је мањи део куће издвојен као спомен соба историји куће и породици која је у њој живела. Позориште је намењено искључиво продукцији аматерских и дечијих представа а истовремено служи и као потенцијално место за праксу студената који су на уметничким факултетима. Идеја рада је да се Новом Саду омогући сценски простор за аматерске трупе и дечије позоришне праксе, уз истовремено одавање почаст кући и историјским догађајима који су се одвијали у њеном дворишту.

Кључне речи: напуштена кућа, породица Хаци, аматерско позориште, дечије позориште, двориште, позорница, омаж.

Abstract – The work deals with the adaptation of the space of the abandoned house of the Hadži family into an amateur theater. I connected my project with the events at the time when many voices echoed in the courtyard of the house and with what I found in the house. I dedicated the largest part of the house for the needs of a small theater, while a smaller part of the house was set aside as a memorial room to the history of the house and the family that lived in it. The theater is intended exclusively for the production of amateur and children's plays, and at the same time serves as a potential practice place for students who are at art faculties. The idea of the work is to provide Novi Sad with a theater for amateur troupes and children's theater practices, while at the same time paying homage to the house and former events in its yard.

Keywords: abandoned house, Hadži family, amateur theater, children's theater, yard, stage, homage.

НАПОМЕНА:

Овај рад проистекао је из мастер рада чији ментор је била др ум Романа Бошковић Живановић, ванредни професор

1. УВОД

Предмет рада је адаптација напуштене куће у аматерско позориште. Аматерско позориште у овом пројекту искључиво је намењено аматерским продукцијама, студентима и деци. Анализирањем посостојећих сценско-гледалишних простора намењених омладини у Новом Саду, долази се до закључка да их нема довољно у односу на иницијативу омладине. Идеја рада је да се омладини обезбеди објекат који би користили за своје потребе. Различитим мањим интервенцијама на кући и једној знатној надоградњи, овај објекат постаје мало позориште одређено за испуњавање потреба будућих професионалаца.

2. КУЋА ПОРОДИЦЕ ХАЦИ

Кућа породице Хаци налази се у Новом Саду у улици Матице српске, надомак центра града, тачније на насељу Подбара у Алмашком крају. Објекат је изграђен у стилу необарока. На плану града из 1900. године, могуће је препознати габарит овог објекта, према томе, као и по стилу у којем је изграђен објекат, можемо закључити да је кућа на овом плацу била изграђена крајем 19. века. Кућа иза себе има богату историју и угостила је велике људе за време боравка ове угледне породице. Две ћерке Косте старијег и Софије, Олга и Иванка, удале су се за чувену браћу Добровић. Олга је била удата за сликара Петра а Иванка за архитекту Николу Добровић. У неком тренутку потомци чланова породице Хаци одлазе из куће иако она остаје у њиховом власништву. У једном периоду мањи део куће служио је као канцеларија издавачке куће “Младинска књига” након чијег одласка из простора, кућа постаје напуштена и започиње њено пропадање и вандалисање.

3. МОЈЕ УПОЗНАВАЊЕ СА КУЋОМ

2021. године имао сам прилику да се упознам са атмосфером куће и њеног дворишта. До тренутка мог уласка у кућу нисам знао ништа о њој. За мене је она била обична напуштена кућа поред које сам пролазио без икаквог односа. Гледао сам на њу као неретки случај напуштеног простора који се може видети свуда по граду па ми се из тог разлога није издвајала од осталих напуштених кућа. Моје сазнање о породици Хаци и историји ове куће уследило је тек након што сам је истражио. У кући сам пронашао писма из краја 19. века као и документе из почетка 20. века а затим и

филмску траку на којој су фотографије дворишта куће из друге половине 20. века. Из фотографија, интернет шетраге и кроз разговоре са комшијама куће сазнао сам да је један од укућана, Јелка Хаџи, држала часове страних језика комшијској деци а онда и одржавала годишње приредбе са истом децом, на трему своју куће [1].

4. ИДЕЈА

С обзиром да је чувена кућа породице Хаџи, која је притом под заштитом Завода за заштиту споменика културе Новог Сада, препуштена пропадању а да су чланови Хаџи породице били љубитељи уметности и одржавали дечије приредбе, одлучио сам да од ње направим аматерско позориште. На овај начин чувам кућу од пропадања и заборавља а у исто време одајем омаж Кости Хаџи млађем као некадашњем председнику “Друштва за Српско народно позориште”, а онда оном најважнијем, Јелки Хаџи као великој учитељици и њеним годишњим приредбама и залагању за децу. У овом малом позоришту стварале би се аматерске и дечије представе а у њиховој реализацији могли би да учествују и студенти различитих смерова који се баве позориштем.

5. КОНЦЕПТ

Као главну карактеристику куће сматрам терасу/трем која је практично била сцена када је Јелка одржавала приредбе. Овај простор је био привлачан сам по себи због свог изгледа а и такође јер је веза између дворишта и куће. Када је приредба била у току, тераса је служила као сценско-гледалишни простор. Њена отвореност омогућавала је природну интеракцију са околином, док је публика могла уживати у погледу на двориште док су пратили представе. У том смислу, тераса није била само физички простор, већ и кључни елемент у креирању доживљаја и динамике приредбе. Обзиром да овај простор сматрам најважнијим и јер је служио као сценско-гледалишни простор, водећи се истом логиком од њега правим позорницу. Ова трансформација омогућава да позорница постане средиште куће и њеног дешавања. Она на тај начин, а на месту старе терасе, задржава своју функцију као спој између унутрашњости и спољашњости, а постаје и симбол куће као и симбол своје околине [Слика 1].

6. ПРОГРАМ, ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК И ЖИВОТ КУЋЕ

Позорница би била у служби реализације и приказивања представа, реализације проба, приредба, позоришних радионица за различите узрасте, школу глуме, итд. Једном годишње одржао би се позоришни фестивал који би садржао два програма - представе у којим глуме деца и представе у којим глуме аматери различитог узраста. Позорница би се користила од стране трупе која је унапред резервисала простор у одређеном временском интервалу током дана, а након истека те резервације, сцена би била доступна следећој трупи. Исто би важило за позоришне радионице, школе глуме, итд. Сцена и њена опрема би биле на располагању трупам уз надзор запослених у позоришту, као и стручних сарадника задужених за

управљање сценом и сценском техником. Ово мало позориште нема биски торањ, нити подбински простор али има сценске уређаје и опрему као и неке друге елементе сценско - гледалишног простора. Другим речима у питању је студијски простор, односно, сцена кутија (*black box*) [2]. Сценско-гледалишни простор имао би различите конфигурације и могућа коришћења [Слика 2].

Највећи део куће био би у служби позоришта, док би се две просторије издвајале као спомен собе историји куће и породици која је ту живела. Ове спомен собе имале би сталну поставку која би била отворена посетиоцима радним данима а једном месечно такође би служиле и као простор за књижевне вечери.

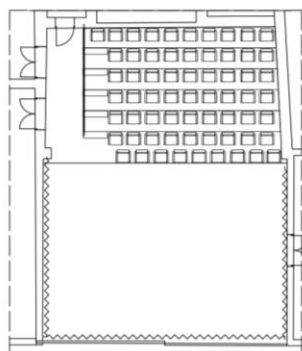
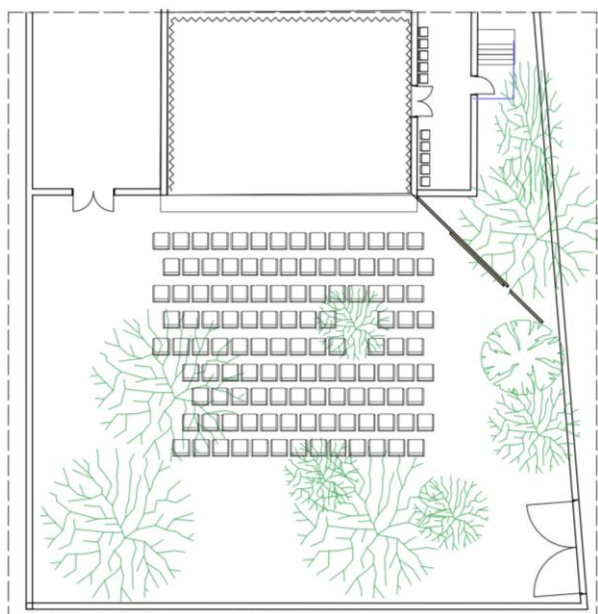
7. ЗАКЉУЧАК

Наслеђене породичне предмете, а и објекте, потребно је чувати. Није тешко закључити да она говоре о једном периоду, не само конкретних људи, већ и о једном тренутку неке заједнице, неког народа или друштва генерално. Колико би само знања и информација било изгубљено да нисмо поштовали нашу историју и оних пре нас, а колико је само изгубљено не поштујући исто. Свако би требао да води рачуна о свом наслеђу, личном па и колективном. Само полазећи од себе урадили бисмо много, а онда са друге стране бринући се и о туђем, урадили бисмо још више. Кућа породице Хаџи би требала остати на својим темељима али не би требала остати празна.

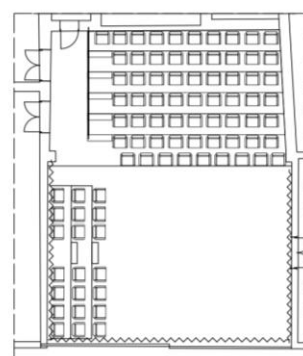
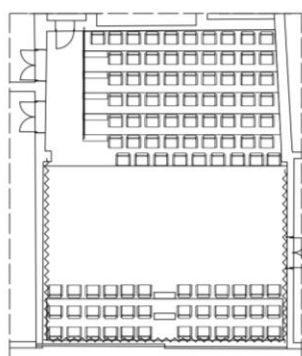
Исто тако, иницијативу разних позоришних трупа и аматера треба подржати а не треба оставити на цедилу. Њихове темеље треба надограђивати и тако развити људе од културе и младе професионалце. Честа селидба из једног простора у сувише различите друге посторе може представљати изазов али може бити и проблем. Ипак, матичан простор где се представа прави, направи а затим и одигра, па онда и настави са играњем, задовољава једну нормалну позоришну потребу, а управо то и јесте циљ позоришта у мом пројекту.



Слика 1 – основа идејног пројекта

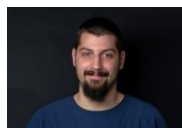


Različite konfiguracije
scensko-gledališnog prostora
R 1:150



8. ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

- [1] <https://almasani.wordpress.com/2015/12/08/potatoes-flowers/>
- [2] Типологије позоришног простора: Класификације типова и модела сценско-гледалишног простора у теорији и историји позоришта XX века, Проф др Радивоје Динуловић, 2006.



Игор Љубић рођен је 19.09.1996. године у Новом Саду а запослен је на Факултету техничких наука у Новом Саду на месту лаборанта – стручног сарадника. Мастер рад из области Сцеснка архиектура и техника одбранио је на Факултету техничких наука 2024. године.

контакт: igrolju96@gmail.com